

Trumps alternatieve klimaatfeiten

By Paul Luttkhuis, Hester Van Santen, Hester Van Santen Paul Luttkhuis, www.nrc.nl
juni 3de, 2017

„Ik ben gekozen om de burgers van Pittsburgh te vertegenwoordigen. Niet die van Parijs.” Dat zei president Donald Trump donderdag tijdens de toespraak waarmee hij aankondigde dat de Verenigde Staten zich terugtrekken uit het klimaatakkoord van Parijs. In Trumps denken lijkt de opwarming van de aarde geen groot probleem. Dus als het bestrijden ervan ten koste gaat van de Verenigde Staten, dan stopt hij ermee. Hij gaf daarvoor verschillende redenen. Dit zijn de belangrijkste:

De VS doen al heel veel voor het milieu

„Ik zal ervoor zorgen dat Amerika wereldleider blijft op het gebied van het milieu. We blijven de schoonste. We zullen de schoonste lucht hebben. We zullen het schoonste water hebben.”

Klimaatverandering heeft niet direct te maken met schoon water en schone lucht. En dat Amerika onder Trumps regering ‘leidend’ blijft op het gebied van milieubescherming valt te bezien. Trump wil ruim 30 procent (2,5 miljard dollar) bezuinigen op milieugentschap EPA, dat ook verantwoordelijk is voor het klimaatbeleid, en zelfs meer dan 40 procent op onderzoek naar vervuiling en giftige stoffen.

Ook programma’s om bodemvervuiling op te ruimen worden gekort. Zo komt er minder geld voor bescherming tegen radioactieve straling en het bestrijden van lekkages in ondergrondse opslagtanks. Volgens persbureau Bloomberg worden 200 EPA-programma’s door de bezuinigingen getroffen. Ook worden tenminste 200 mensen ontslagen bij de afdeling die onderzoek doet naar (aanpassing aan) de gevolgen van klimaatverandering, zoals zeespiegelstijging en extreem weer.

Het akkoord schaadt de groei in de VS

„Het akkoord van Parijs zou onze economie ondermijnen, onze arbeiders verlammen en onze soevereiniteit verzwakken.”

De VS hebben in 2016 toegezegd om hun uitstoot in 2025 met 26 tot 28 procent te reduceren ten opzichte van 2005. De plannen zijn, zeker in vergelijking met de beloftes van andere landen, gedetailleerd.

Zo liet Obama een inschatting maken van de (maatschappelijke) schade die ontstaat door de uitstoot van kooldioxide. De conclusie luidde: iedere ton kooldioxide die de atmosfeer wordt ingeblazen, kost de samenleving 36 dollar. Op basis daarvan moesten bouwers van industriële koelsystemen hun koelkasten energiezuiniger maken. Het was Obama’s bedoeling om bedrijven niet alleen te verplichten de schade te beperken, maar die geheel voor hun rekening te nemen.

Trump kijkt alleen naar de kosten voor bedrijven. Hij negeert de schade, waardoor de samenleving als geheel daarvoor opdraait - en omdat klimaatverandering zich niet aan grenzen houdt, uiteindelijk de hele wereld.

Het Parijs-akkoord kost veel banen

„Als we ons aan de voorwaarden van het Parijs-akkoord houden (...) zou dat Amerika tot 2,7 miljoen banen kunnen kosten in 2025, volgens de National Economic Research Associates. Daarbij zijn 440.000 banen in de industrie (...).”

Zullen de VS alleen de komende jaren al miljoenen banen verliezen door de verplichtingen van Parijs?

De cijfers komen uit een rapport dat NERA, een economisch consultancybureau in de VS, in maart van dit jaar uitbracht. Het is geschreven in opdracht van twee conservatieve lobbygroepen.

Analisten noemden het rapport pessimistisch. Het gaat ervan uit dat de zware industrie een groot deel van de energiebesparingen moet doorvoeren, en het houdt nauwelijks rekening met besparingen in andere sectoren. Ook voorziet het beperkte innovatie - en dus beperkte banenwinst - in schone energie. Maar in de VS ontstaan op dit moment juist veel nieuwe banen in die sector.

Een rapport van de Amerikaanse Citibank uit 2015 zette de wereldwijde kosten en baten van de energietransitie tegen elkaar af. Hun conclusie: overstappen op duurzame energie is tot 2035 zelfs iets goedkoper dan niets doen. Voor de energietransitie zijn weliswaar veel investeringen nodig, maar die levert ook veel op: door lagere energierekeningen, door dalende kosten van groene energie en - op langere termijn - door vermeden schade door klimaatverandering.

Parijs helpt het klimaat te weinig

„Zelfs als het Parijs-akkoord volledig zou worden uitgevoerd (...) zou het volgens schattingen maar 0,2 graden Celsius schelen op de mondiale temperatuur in het jaar 2100. Een heel, heel klein beetje. Trouwens, als China 14 dagen lang broeikasgas uitstoot, doet dat alle besparingen teniet die Amerika in 2030 zou kunnen behalen. Het zijn ongelofelijke cijfers.”

Volgens persbureau Reuters, dat zich baseerde op documenten van het Witte Huis, had Trump de cijfers van het bekende Amerikaanse instituut MIT. Inderdaad: in de herfst van 2015 had een MIT-team op basis van de *te verwachten* Parijs-maatregelen voorspeld dat de ingrepen maar 0,2 graad Celsius zouden schelen.

Maar in april 2016, na het tekenen van het akkoord, had MIT zijn schattingen omhoog bijgesteld. Hun conclusie nu: het scheelt 0,63 tot 1,07 graad Celsius in 2100, vergeleken met niks doen. Dat komt overeen met schattingen van de denktank Climate Action Tracker, die het op 0,8 °C houdt. Dat is te weinig, vinden de wetenschappers - het kan in 2100 gemakkelijk 3°C zijn opgewarmd - maar de maatregelen helpen wel degelijk.

Waar Trump de '14 dagen in China'-berekening vandaan haalt, is een raadsel. De bekende cijfers komen niet eens in de buurt. Op een bierviltje: China's CO₂-emissies bedroegen in 2015 10,4 miljard ton (gigaton, Gt) - bijna het dubbele van die van de VS. Per twee weken verstoekt China dus 0,41 Gt.

Kunnen de VS dat besparen? Gemakkelijk. De afgelopen tien jaar is zo'n jaarlijkse besparing zelfs al bereikt, ten opzichte van het ijkjaar 2005. Als de VS zich nu aan haar toezeggingen zouden houden, levert dat in 2025 een jaarlijkse besparing op van 1,6 tot 1,7 Gt CO₂. Daar kan China op dit moment twee maanden van stoken.

Het akkoord kost de VS veel ontwikkelingshulp

„Het akkoord is een enorme verschuiving van welvaart van de Verenigde Staten naar andere landen.”

Een van de basisprincipes van het internationale klimaatbeleid is dat arme landen (financiële) hulp krijgen bij de overgang naar een duurzame economie. Daarvoor is het Green Climate Fund in het leven geroepen, waar rijke landen vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard dollar in moeten storten. Ontwikkelingslanden kunnen de overgang naar duurzame energie niet zelf betalen. Rijke landen zijn rijk geworden doordat ze in het verleden ongebreideld fossiele brandstoffen hebben verstoekt en moeten daarom meebetalen.

Een gemiddelde Amerikaan is ieder jaar verantwoordelijk voor 17 ton broeikasgassen, een gemiddelde Chinees voor 7,5 ton en een Indiër slechts voor 1,7 ton (een Nederlander pompt jaarlijks gemiddeld 9,6 ton CO₂ de atmosfeer in). Je kunt mensen in ontwikkelingslanden niet het recht ontzeggen dezelfde hoeveelheid broeikasgassen uit te stoten als mensen in geïndustrialiseerde landen. Dus zullen de Amerikanen terug moeten, om de Malinezen te laten groeien.

Trump heeft gelijk dat het klimaatakkoord in die zin ook een herverdeling van welvaart betekent. Maar het is onzin, zoals Trump beweert, dat alleen de Verenigde Staten die financiële steun geven. Ook andere rijke landen betalen hun deel.

Het akkoord gaat ten koste van onze steenkoolsector

„Het huidige akkoord blokkeert de ontwikkeling van schone steenkool in Amerika totaal. En die ontwikkeling is er. De mijnen openen weer - over twee weken gaat er een grote open. Pennsylvania, Ohio, West-Virginia, zoveel plaatsen. Een grote opening van een gloednieuwe mijn. Weergaloos. (...) Wij moeten van onze kolencentrales af. Zelfs Europa mag ermee doorgaan.”

Schone kolen, 'clean coal', is een term waarmee president Trump graag schermt. Steenkool is niet schoon. Bij de verbranding van kolen komt 80 tot 90 procent meer CO₂ vrij dan bij aardgas, bij dezelfde energie-opbrengst. Daarnaast ontstaat veel zwavel- en stikstofoxide en roet. En bij kolenmijnen komt methaan vrij.

In april opende de Amerikaanse minister van Energie Rick Perry de eerste zogeheten „schone kolencentrale”. Die is „schoon” omdat de CO₂ wordt afgevangen. Maar die dure technologie is bij deze centrale alleen te betalen omdat het gas vervolgens in olievelden wordt gepompt, en dus helpt bij oliewinning.

Howel Trump in zijn speech zijn liefde voor steenkool verkondigde, lijkt het moeilijk te geloven dat de sector zal opbloeien. De energievoorziening van de VS dreef ooit sterk op steenkool, maar de sector is zeer sterk gekrompen. De werkgelegenheid in zonne-energiesector is in de VS inmiddels vijf keer zo groot als die in kolen. De mijn die komende week open gaat in Pennsylvania creëert 70 tot 100 banen.

Sinds 2008 daalt ook de winning en het gebruik van steenkool in de VS, door de ongekende opkomst van schaliegas (een type winning van aardgas) in het land. Steeds meer elektriciteitscentrales draaien op aardgas.

Iets anders: het is niet zo dat in Europa de bouw van kolencentrales ongehinderd kan doorgaan. Om de klimaatdoelen van Parijs te halen, zouden bestaande kolencentrales juist voortijdig moeten sluiten.

Het akkoord bevoordeelt China

„Op basis van het akkoord mag China zijn emissies nog een onthutsend aantal jaren laten stijgen - dertien. Zij kunnen nog dertien jaar lang doen wat ze willen. Wij niet.”

Het is waar dat China officieel zijn emissies nog niet hoeft terug te brengen. Maar dat betekent niet dat China niets doet. Het land is begonnen met de sluiting van verouderde kolencentrales en de bouw van honderd nieuwe kolencentrales is stilgelegd. Tegelijkertijd is het tempo van de bouw van nieuwe kerncentrales fors opgevoerd. Hoewel China nog steeds de helft van de mondiale kolenproductie verstoekt, daalt sinds 2014 het verbruik.

Er wordt bovendien in het huidige vijfjarenplan (2012-2017) voor 361 miljard dollar in duurzame energie geïnvesteerd. Daardoor is China wereldleider geworden op het gebied van zonne- en windenergie-opwekking. Dat geldt ook voor de productie van elektrische auto's. Overigens gaat een groot deel van die energie verloren omdat de elektriciteitsnetwerken in de dichtbevolkte oostkust-provincies nog niet zijn gemoderniseerd. En aan de dagelijkse luchtvervuiling in de 100 grootste steden van het land is te merken dat de omschakeling naar schonere energiebronnen nog lang niet de gewenste resultaten oplevert.

Toch is er sinds 2012 sprake van 'een groene revolutie', die twee jaar nadat China de klimaatop van Kopenhagen (2009) had getorpedeerd op gang kwam. Het besef drong door dat er met vergroening en de innovatie van de economie veel geld te verdienen valt. Bovendien bleek in 2011 uit een zeldzame en betrouwbare opiniepeiling dat 93 procent van de Chinese bevolking zich grote zorgen maakte over de veranderingen in het klimaat en vooral over de vervuiling van lucht, water en bodem.